

Juryrapport BNO Piet Zwart Prijs 2017

Op 27 juni 2017 kwam de jury voor de BNO Piet Zwart Prijs bijeen, bestaande uit Timo de Rijk/voorzitter BNO en juryvoorzitter, Pieke Bergmans, Gert Franke, Joost Grootens, Ed van Hinte en Koert van Mensvoort. Madeleine van Lennep/directeur BNO was secretaris.

De jury heeft besloten de BNO Piet Zwart Prijs 2017 toe te kennen aan ontwerpstudio LUST.

De winnaar

LUST is in 1996 opgericht door Jeroen Barendse en Thomas Castro. In 1999 sloot Dimitri Nieuwenhuizen zich bij hen aan. Inmiddels bestaat LUST ruim twintig jaar, met een ontwerppraktijk die multidisciplinair en onderzoekend van aard is: LUST beweegt op het snijvlak van klassiek grafisch ontwerp, digitale media, informatietechnologie en architectuur. In 2010 zag LUSTlab het licht, een platform waar kennis, issues en ideologieën worden onderzocht, gedeeld en bediscussieerd. LUSTlab staat voor experiment en heeft zijn netwerk vooral in de culturele wereld, terwijl LUST als multidisciplinair ontwerp bureau ook commerciële partijen aantrekt.

LUST wil naar eigen zeggen het onmenselijke vermensenlijken, het internet down to earth brengen en de missing link vinden tussen het digitale en het fysieke. Dit streven manifesteert zich in verhalen die op een nieuwe manier tot leven worden gebracht, via monumentale interactieve installaties en datavisualisaties, maar ook door middel van drukwerk. Werk van Lust en LUSTlab is op veel internationale podia te zien geweest, zoals onder meer bij het MOMA, het Cooper Hewitt Smithsonian Museum, het Walker Art Center Minneapolis, de Shanghai Biennale en het Stedelijk Museum Amsterdam.

De jury beschouwt LUST als excellente voorloper van een nieuwe generatie. Het bureau heeft de grenzen van het vakgebied aanzienlijk opgerekt en zit inmiddels stevig in het zadel. Kern voor LUSTlab is ontwerpend onderzoek: de visuele uitkomsten van projecten zijn uitdrukkelijk afgeleiden van het onderwerp, het concept en het werkproces. Esthetische aspecten zijn ondergeschikt. Dat neemt niet weg dat LUST projecten realiseerde die niet alleen informeerden maar ook betoverden, zoals de Type/Dynamics Installatie (Stedelijk Museum 2013), Polyarc (Chaumont 2011) en de Stelling van Amsterdam 2016.

Bij LUST voert het analytische proces de boventoon, geheel in lijn met onze Nederlandse ontwerptraditie. Tegelijk bedient de studio zich van de elektronische middelen die nu voorhanden zijn en speelt daarin een voortrekkersrol. Internationaal heeft LUST gewicht en respect, hetgeen blijkt uit de vanzelfsprekendheid waarmee de studio in het buitenland aandacht trekt en opdrachten verwerft.

De jury constateert ook dat LUST haar bureaupraktijk langdurig en goed weet te combineren met lesgeven. Barendse, Castro en Nieuwenhuizen brengen hun gedachtegoed met tomeloze energie over op nieuwe generaties, onder meer via docentschappen aan ArtEZ, het Sandberg Instituut en de HKU.

De prijs

De BNO Piet Zwart Prijs is een eervolle onderscheiding voor een ontwerper die van grote betekenis is voor het vakgebied. Alle erkende ontwerpdisciplines die belangrijk zijn voor het aanzien en de ontwikkeling van het ontwerpvak komen in aanmerking. De prijs bestaat uit een fysieke onderscheiding die de winnaar ontvangt op het podium van de Dutch Design Awards. Op een andere plaats en tijdstip wordt diepgaander de aandacht gevestigd op de winnaar.

Doelen van de BNO Piet Zwart Prijs zijn ten eerste het eren en onderscheiden van een excellent ontwerper voor de betekenis van zijn werk en/of voor zijn rol in de ontwikkeling en het aanzien van het vak; ten tweede het stimuleren dat nieuwe generaties ontwerpers kennis nemen van de bijzondere prestaties van hun voorgangers; en tot slot het genereren van aandacht voor de betekenis van goed ontwerp, het ontwerpvak en de BNO.

Tussen 1983 en 2013 is de prijs achtereenvolgens uitgereikt aan: Friso Kramer, Jan van Toorn, Wim Crouwel, Eva Besnyö, Nel Verschuuren, Jan Bons, Bruno Ninaber van Eyben, Gert Dumbar, Willem Diepraam, Marijke van der Wijst, Gerard Unger, Ulf Moritz en Paul Mijksenaar.

De opzet van de prijs, de criteria en de voordrachten

De BNO Piet Zwart Prijs wordt eens in de twee jaar toegekend. De jury is divers samengesteld qua expertise en leeftijd en wisselt regelmatig van samenstelling. BNO-leden en andere professionals uit de Nederlandse ontwerpwereld kunnen kandidaten voordragen, rekening houdend met de gestelde criteria.

De beoordelingscriteria zijn:

1. er is sprake van excellent werk in een of meerdere ontwerpdisciplines, wat zich uit in langdurig en op hoogwaardig niveau ontwerpen;
2. er is een buitengewone bijdrage geleverd aan de betekenis en het aanzien van het vakgebied;
3. er is sprake van een voorbeeldfunctie ten opzichte van de volgende generatie(s) ontwerpers.

Namens dertig personen zijn voordrachten ontvangen voor in totaal vijftien kandidaten, waarbij ontwerpteams zijn gerekend als één kandidaat.

De jury was gelukkig met de vaak zeer gedreven en zorgvuldig gemotiveerde voordrachten. Ze constateerde tot haar genoegen dat het spectrum aan voordrachten breder was dan twee jaar geleden, hetgeen de enorme reikwijdte van het ontwerpvak onderstreept. Enkele voordrachten uit 2015 zijn herhaald. Sommige voordrachten dreven de discussie over de criteria op de spits. En uiteraard stond de jury stil bij de boodschap die, gewild of ongewild, van haar keuze uitgaat.

Zelf heeft zij met deze keuze in ieder geval het belang willen benadrukken van een onderzoekende en grensverleggende mentaliteit. Daarnaast benadrukt zij het belang van een volhardende houding en de drive die nodig zijn om aan bekende praktijken telkens weer nieuwe verkenningen toe te voegen. Ook heeft de jury het moment van het eren van ontwerpers in hun carrière naar voren willen halen in de tijd. En voor de eerste keer is de winnaar een trio.